

In vogelvlucht

Kreeft en oesters
• Church Bay

Anglesy
Kliffen,
zandstranden,
magische plekken

Holyhead

Vogelstation met
vuurtoren

Caernarfon

Sprookjeskasteel
voor de
Prince
of Wales

Victoriaanse badplaats

Llandudno

Conwy

Kasteel-
stadje
aan zee

Alles is hier
leisteengrijs ...

Blaenau Ffestiniog

Portmeirion

Harlech

Kasteel met
zandstrand

Veel stoom
op het
smalspoor

Tywyn

Badplaats met
academische
graad

Aberystwyth

Heuvels met uitzicht tot Liverpool

Clwydian Range

Gezellig
plaatsje,
schilderachtige
vallei

Llangollen

Kanaal kruist
kloof – op een
aquaduct

Pontcysyllte-
aquaduct

Een afgelegen paradijs

Lyn Peninsula

Aberdaron

Surfers droom

Cardigan Bay

**Dolfijnen
spotten**

Bardsey Island

Waar 20.000 heiligen
rusten, leven tegen-
woordig nauwelijks
een dozijn mensen
en 400 schapen

Ziggagende paswegen en eenzame bergwereld

Bala

Met de stoomtrein
langs het meer

Zigzagende
paswegen en
eenzame
bergwereld

Gregynog Hall

Harpstel &
tuinkunst

pittoresk

Llanhaeadr-ym
Mochant

Berriew

Excentrie-
keling
in de
provincie

Powis Castle

Castle
vol
curiosa

Onder stoom naar de Duivelsbrug

Aberaeron

Wol, fijn
gesponnen
en geweve

Newcastle
Emlyn

Cardigan

Cardigan Bay

Waar 20.000 heiligen
rusten, leven tegen-
woordig nauwelijks
een dozijn mensen
en 400 schapen

Wild Wales

Devil's
Bridge

Tregaron

Llanwrtyd
Wells

Lampeter

Universiteits-
campus op een
groene weide

Kleinste 'Town'
in het
koninkrijk

Buith Wells

Kuuroorden tussen
groene heuvels

Llandrindod Wells

Mooi!

Cardigan

Newport

Glooiende heuvels,
dolmen en
menhirs

St David's
Ministadje met
reusachtige
kathedraal

Waar kwelders dichters
inspireerden

Laugharne

Idyllisch badplaatsje

Fenby

Surfen op de
golven en
wandelen
over de kliffen

Pembrokeshire
Coast National Park

Fantastisch wild kustlandschap

St David's
Ministadje met
reusachtige
kathedraal

Waar kwelders dichters
inspireerden

Laugharne

Idyllisch badplaatsje

Fenby

Surfen op de
golven en
wandelen
over de kliffen

Pembrokeshire
Coast National Park

Wind en golven

Aberaeron

Wol, fijn
gesponnen
en geweve

Newcastle
Emlyn

Cardigan

Cardigan Bay

Waar 20.000 heiligen
rusten, leven tegen-
woordig nauwelijks
een dozijn mensen
en 400 schapen

Paradijs voor schapen en outdoorfans

Devil's
Bridge

Tregaron

Llanwrtyd
Wells

Lampeter

Universiteits-
campus op een
groene weide

Kleinste 'Town'
in het
koninkrijk

Buith Wells

Kuuroorden tussen
groene heuvels

Llandrindod Wells

Waterfall country

Brecon Beacons National Park

National
Botanic Garden

Norman
Foster's
reusachtige
plantenkas

Swansea

Waar Dylan
Thomas
poëzie schreef

Porthcawl

Schiereiland vol wildernis en eenzaamheid

Swansea

Waar Dylan
Thomas
poëzie schreef

Porthcawl

Wandelen langs de groene grens

Knighoton

Wandelen
langs de
groene
grens

Hay-on Wye

Meer boeken dan
inwoners ...

Grosmont

Kasteel-
hopping

Waar mijn-
werkers over
steenkool
praten

Blaenavon

Een dal voor romantici

Knighoton

Wandelen
langs de
groene
grens

Hay-on Wye

Meer boeken dan
inwoners ...

Grosmont

Kasteel-
hopping

Waar mijn-
werkers over
steenkool
praten

Blaenavon

Het op een na grootste kasteel van Groot-Britannië!

Swansea

Waar Dylan
Thomas
poëzie schreef

Porthcawl

Hoofdstedelijke glamour in plaats van kolenstof

Cardiff

Hoofdstedelijke
glamour
in plaats van
kolenstof

Wales — het Keltische land in het westen van Groot-Britannië.
We vliegen over kastelen, heidevelden, kliffen en oude kolenminen ...

Van hot naar her

Ontdekkingen — tussen bergen en zee, drukte en eenzaamheid. In Wales waait een frisse wind en is volop ruimte voor nieuwe ervaringen.

De berg roept!

Over de 1000 m hoge toppen van Snowdonia doen allerlei legendes de ronde. Koning Arthur zou hier in een grot de slaap der rechtvaardigen hebben geslapen tot het uur van zijn terugkeer om de Keltische natie te redden. Owain Glyndŵr verdween, niet verslagen, in de nevelen van de bergen nadat zijn opstand was mislukt. De Alpiene pieken waren ook het trainingsgebied voor de eerste beklimmer van de Mount Everest, Sir Edmund Hillary.

De zee lokt ...

Dramatisch zijn de kliffen in het zuiden op het schiereiland Gower en in Pembrokeshire, waar een nationaal park langs de prachtige kust ligt. In Noord-Wales behoren de stranden en kliffen op het eiland Anglesey tot de mooiste van de Britse eilanden. Dit geldt ook voor de zandstranden van het afgelegen schiereiland Llŷn. Er komen daar, ver naar het westen, nauwelijks toeristen - afgezien van surfcracks.

Niet alle Welshmen spreken Welsh

Maar degenen die dat wel doen, zijn blij met een *Bore da* ('Goedendag!') of een vriendelijk *Diolch yn fawr!* (ruwweg: diochinfaur, 'Hartelijk dank!') met een mooie rollende r.

Waar heb je zin in? *Coastee-ring* – al klimmend en zwemmend langs de kust trekken? Of ziplinen – met snelheden tot 70 km per uur boven de afgrond door een oude steengroeve razen? Of heb je liever de modder en het vuil van mountainbiken? Minder extreme avonturen? Wandelen over heuvels en dalen, waar je meestal meer schapen tegenkomt dan mensen?

Langs 2700 km kust wandelen

Op het Wales Coast Path kun je de mooiste stukken van de 2700 km lange kustlijn van Wales en dichtbij ervaren. Het grote getijdenverschil zorgt ervoor dat je dan weer een baai vol water ziet, dan weer met een zandstrand – het verveelt nooit. Sommige stukken, vooral in Pembrokeshire en op Anglesey, zijn zwaarder dan veel mensen denken, zelfs ervaren wandelaars raken buiten adem op de steile kliffen als het honderd meter omhoog en dan weer omlaag gaat. Goed schoeisel is net zo belangrijk op de hobbelige paden als voorzorgsmaatregelen voor alle weersomstandigheden: bescherming tegen zon én regen, afhankelijk van de weersverwachting.

Met paraplu, regenjas ...

... en rubberlaarzen. Regenbuien horen nu eenmaal bij een vakantie in Wales. Het beste toevluchtsoord is een *tea room*. Terwijl het buiten stortregent, knoop je snel een gesprek aan met de plaatselijke bevolking onder het genot van versgebakken Welsh cake en een pot thee – bij voorkeur over het weer.

Zwaar transport naar Stonehenge: in de Preseli Mountains begon de reis van de bluestones.

Tuinen en kastelen

Tuinen zoals Aberglasney in de Tywi Valley of Bodnant Garden in de vallei van Conwy profiteren van het milde kustklimaat. Soms gaan de tuinen samen met statige landhuizen zoals Powis Castle in Midden-Wales of sprookjesachtige architectuur zoals in Portmeirion. Kastelen? Nergens ter wereld zijn er zoveel kastelen als in Wales. Met uitzondering van de middeleeuwse fantasieën van Victoriaanse industriebaronnen zoals Castell Goch bij Cardiff of Penrhyn bij Bangor, zijn er genoeg echte middeleeuwse kastelen. Van de forten van de Welshse prinsen zijn meestal alleen romantische ruïnes overgebleven, terwijl de kastelen van de Engelse koning Edward I prachtig bewaard zijn gebleven. De troonopvolger wordt traditioneel gekroond in Caernarfon Castle.

Cardiff, de Valleys en Glamorgan

Een regio vindt zichzelf opnieuw uit — na kolen, ijzer en staal kleurt een vleugje groen de hoofdstad en South Wales.

blz. 17

Cardiff

De jonge hoofdstad van de kleine natie Wales wordt flink opgeknapt. De stad groeit en groeit en overtreft zichzelf haast, vooral op cultureel gebied.

blz. 22

Shoppen & chillen

Wie houdt van een ontspannen sfeer tijdens het winkelen, vindt als alternatief voor de moderne winkelcentra van Cardiff de 19e-eeuwse winkelgalerijen: Royal Arcade, Morgan Arcade en Castle Arcade – slenteren, kijken, koffie drinken.

Een petroleumlamp in een kolenmijn? Geen sprake van!

Erin duiken

blz. 26

Cardiff Bay Trail

Waar ooit 's werelds grootste kolenhaven lag, begint de tour rond de kunstmatige lagune, met een prachtig uitzicht op de moderne skyline van de hoofdstad van Wales. Je kunt ook de veerboot nemen.

blz. 27

St Fagan's

Het openluchtmuseum St Fagan's aan de rand van Cardiff geeft een kijkje in het alledaagse leven in Wales uit alle tijden – van het kasteel van een graaf tot een arbeiderswoning, van een boerderij tot een pub. En dat alles in een prachtig park met veel groen.

blz. 35

Caerphilly Castle

Het op een na grootste kasteel van Groot-Brittannië heeft een toren die schever is dan die van Pisa. Ontdek ter plekke waarom.

blz. 36

Taff Trail

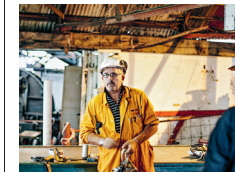
Het fietspad tussen Pontypridd en Cardiff voert langs historische industriële resten, maar ook langs het sprookjeskasteel van een kolenbaron en langs een kathedraal.

blz. 42

Glamorgan Heritage Coast

Of het nu duinen, brede stranden of spectaculaire kliffen zijn – je kan ze hier tijdens een wandeling over het kustpad naar het meest zuidelijke puntje van Wales tussen Ogmores-by-Sea en Llantwit Major bewonderen.

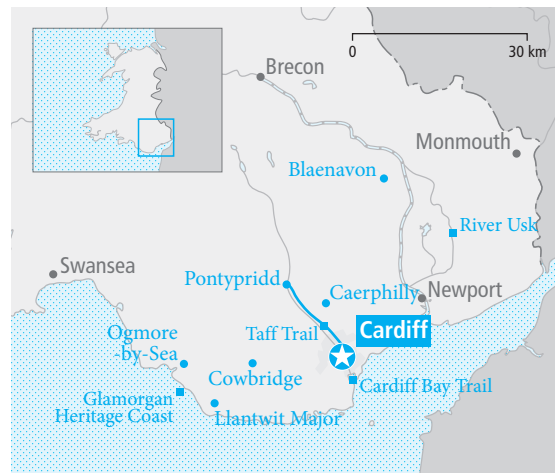

blz. 46

Blaenavon

Na de sluiting van de kolenmijn zag het er aanvankelijk somber uit voor Blaenavon. Toen kwam de verrassing: in 2000 werden de ijzerfabrieken van Blaenavon opgenomen in het UNESCO Werelderfgoed en werd de oude kolenmijn een bezoekersmijn!

Het symbool van The Big Pit in Blaenavon is de schachtoren.

In Cardiff en omgeving kunnen foodies hun hart ophalen. Het kleine stadje Cowbridge in de Vale of Glamorgan heeft zich ontwikkeld tot een echt fijnproeversparadijs.

beleven

&

Zwart erfgoed, groene dalen en stadse allure

C

Cardiff en de South Wales Valleys staan voor de meedogenloze industrialisatie die in de 19e en 20e eeuw een hele regio onderwierp aan het dictaat van de steenkool.

Smerig nest wordt glinsterende metropool

De voormalige kolenhaven werd aan het begin van de 21e eeuw de hoofdstad van Wales. De snelle transformatie duurde slechts een decennium. Cardiff is een stad met een jonge stedelijke hartslag die kan en wil meedoen met de Britse culturele metropolen. Maar cultuur is niet genoeg, Cardiff ziet zichzelf ook als een bolwerk van de nationale sport: rugby.

Werelderfgoed als economische motor

Veel voormalige kolenmijnen (*colliery*) zijn omgetoverd tot park of lokaal recreatiegebied. Maar de zware arbeid van weleer is ook een thema in de Valleys: in Blaenavon, dat op de Werelderfgoedlijst van UNESCO staat, brengt de voormalige kolenmijn The Big Pit het verleden weer tot leven, met echte mijnwerkers en echte kolen (zie magazine blz. 290).

TER ORIËNTATIE

Internet: visitcardiff.com: uitgebreide informatie over Cardiff en omgeving; ook voor het boeken van accommodatie; visitthevale.com: informatie over de Valleys en de kust van Penarth tot Porthcawl (Glamorgan Heritage Coast), tips voor uitstapjes en activiteitenaanbod.

Vervoer: er zijn goede treinverbindingen van Cardiff noordwaarts naar de Valleys naar Merthyr Tydfil, Aberdare, Rhondda, Rhymney, zuidwaarts en langs de kust naar Bridgend (en verder naar Swansea), en een goed aansluitend busnetwerk. Info: cardiffbus.com. Er rijden voordelige expressbussen naar Swansea en andere bestemmingen in het hele land, bijvoorbeeld naar Aberystwyth met TrawsCymru (zie ook blz. 257).

Een indrukwekkende kust

Wandelaars en natuurliefhebbers worden aangetrokken door de Glamorgan Heritage Coast. Langs de 52 km lange kust leiden paden door duinen met zandstranden, over kliffen en naar het zuidelijkste punt van Wales, Lavernock Point. De badplaatsen Penarth en Porthcawl lokken allerlei watersporters.

Cardiff/Caerdydd

Op het eerste gezicht ziet de hoofdstad van Wales er niet erg aantrekkelijk uit: postmoderne kantoortorens, vierbaanswegen, enorme bouwterreinen – Cardiff lijkt in dit opzicht op andere grote steden. Aan het begin van de 21e eeuw is de sombere kolenhaven omgetoverd tot een glanzende metropool. Een hele wijk is getransformeerd: de dokken van Cardiff Bay, ooit bekend als ‘Tiger Bay’, hebben plaatsgemaakt voor moderne stadswijken met een scala aan culturele, vrijetijds- en consumentenvoorzieningen en zijn een speeltuin geworden voor hedendaagse architecten.

Met de industrialisatie groeide het voormalige vissersdorp aan de monding van de Taff snel. Rond 1800 had Cardiff nog minder dan duizend inwoners.

Het tempo van de veranderingen is nog steeds adembenemend: postmoderne gebouwen van glas en beton schieten als paddenstoelen uit de grond rond de hoofdstad van Wales. In het centrum aan de Taff werd in 1999 het Millennium Stadium gebouwd voor de finale van de wereldbeker rugby, nu Principality Stadium geheten. Victoriaanse architectuur en postmodernisme staan op veel plaatsen in schril contrast met elkaar – Cardiff is sowieso nooit een metropool uit één stuk geweest.

Het eigenlijke stadscentrum tussen Cardiff Castle en de Shopping Arcades is slechts één kant van Cardiff. Het Civic Centre, een uitgestrekte prestigieuze wijk met universiteit, musea en bestuursgebouwen, en de aangrenzende universiteitswijk Cathays en de uitgestrekte parken tonen een andere kant. Dan zijn er nog de artistieke en intellectuele wijken Canton en Pontcanna en de dorpsstraten van Llandaff met zijn kathedraal ten westen van de rivier de Taff.

Een pauze in het park: de groene ruimte bij het Cardiff Civic Centre is bij mooi weer een plek om te chillen en niet alleen voor studenten van de nabijgelegen universiteit

Nationale sport van Wales

Rugby — de Welsh zijn weliswaar niet de uitvinders van rugby, maar voor velen is het een vast onderdeel van hun nationale cultuur.

En zichtbaar teken van de rol van rugby als nationale sport in Wales is het Principality Stadium in Cardiff (1999), dat plaats biedt aan meer dan 70.000 toeschouwers. Het enorme stadion in het centrum van de stad vormt de 'nationale drie-eenheid' samen met de National Assembly of Wales – het parlement – en het Welsh Millennium Centre aan Cardiff Bay, een cultuurtempel die bekend staat om zijn concerten, theater- en operavoorstellingen van wereldklasse.

Tegen alle regels

In 1823 uitgevonden in de gelijknamige stad in Midden-Engeland begon *rugby football*, kortweg rugby, in de jaren 1870 aan zijn triomftocht in het zuidoosten van Wales. Er wordt gezegd dat het allemaal begon met een overtreding van de regels: in 1823 pakte een zekere William Webb Ellis de bal met zijn handen op tijdens een voetbalwedstrijd op het gras van de Rugby School, een particulier jongensinternaat in Midden-Engeland, en rende ermee naar het doel. Hieruit ontstond uiteindelijk de in Wales gespeelde variant van Rugby Union, met vijftien spelers per team, in tegenstelling tot de Rugby League, die in Midden- en Noord-Engeland met dertien spelers wordt gespeeld en iets andere regels heeft. Beide varianten staan een handbal van speler naar speler alleen achterwaarts toe; de bal mag geschopt, gedragen en gegooid worden. Als de speler erin slaagt om de bal achter de lijn van de tegenstander te plaatsen, telt

